

ונוכרתי שפעם אחת ביקרתי אצל הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ובאתי בטענה על אחד ממכיריו שהדפיס שיש לחלל שבת עבור גוי כמו שמחללים שבת להציל יהודי כאילו הכל שווים בדיני פקוח נפש, והצעתי לפניו דברי המהרש"ל בים של שלמה לבי"ק (פ"ד סימן ט) שכתב וז"ל גם שמעינן מהאי ברייתא דאסור לשנות דברי תורה אף כי הסכנ'. וחייב למסור עצמו עליה דלפי חד שינוי דתו' שמלכות הרשעי' גזרה עליהם. ולמה לא ייראו חכמים שתעליל מלכות הרשעי' עליהם. הלא לא תמצא דבר קשה כזו לומר בפני האומות שאנחנו פטורין מהזיקן והם חייבים. וכי לא היה ראוי לחוש ח"ו לכמה שמדות וחורבות דלפוק מיניה. בפרט מלכות הרשעה שכל מחשבתם רק להתגולל ולהתנפל על שונאיו. וא"כ היה להם לשנות או שניהם חייבים או שניהם פטורין. אלא ש"מ שמחויבים אנו למסור על קידוש השם. ואם ח"ו ישנה הדין הוה ככופר בתורת משה. ומסתמא איירי כגון שהשרים שאלו בפרטי' על כל דין ודין שור של ישראל שגנח לשל נכרי ושל נכרי שגנח לשל ישראל. וע"כ השיבו האמת על קדושי' השם. כי לא היה יכולת בידם לשמט את עצמם מדין זה. והא דאית' בפ"ק דמגילה מעשה בתלמי שכינס ע"ב זקנים וכי' ושינו התורה. התם מן שמיא הוא דאסכימו בהדיהו וכעין רוח הקודש היה. וכן איתא התם נתן הקב"ה כל אחד כו' והוה על פי הדיבור. ועוד התם לא שינו שום דבר ממשמעותו אלא שינו הלשון דלא יהפכו למינות. וכמו ששינו כך הוא כוונת המקרא כפשוטו. אבל לומר על הפטור חייב או להיפך היה ככופר בתורת משה. מה לי דיבור אחד מה לי כל התורה כדאיתא בפ' ג' דיומא אמר רב כל השוכח דבר אי מכל תלמודו גורם גלות לבניו. שנאמר ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני. אלמא דדבר אחד מתורה הוא נקרא תורת ה', עכ"ל. וענה לי הגר"מ זצ"ל דלית הלכתא כוותיה, שהרי אנו רואים שהמדפיסים כתבו שכל מקום שנאמר עכו"ם או כותי בש"ס או בספרים שונים אין המכוון לגוי שבימיהם ולא מיחו בידם חכמי הדור. (אמנם יש לדון דהתם הכל ידעו שלא כן הוא משא"כ בסוגיא דבי"ק איירי שהגויים היו מקבלים דברי חכמי התורה שמה שהם אומרים הוא דין תורה).

וכמה פעמים יש להסתפק אם באו הדברים מטעם הצנזורה או שהמחבר בעצמו חשש משום איבה או שכן דעת המחבר לפי האמת. ויש לעיין בדברי המאירי עבודה זרה עמוד 4 סוד"ה יש מקשים ועמוד 9 ד"ה למטה יתבאר עמוד 53 ד"ה המשנה הראשונה וז"ל וכבר ה'תבאר שדברים הללו נאמרו לאותם